

Q.P. Code :38338

[Time: 2:30 Hours]

[Marks:60]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. Both the sections are compulsory.

Q.1	A) Answer in detail (Any 3) (12 marks x3)	36
	1. Explain any one theory of development and learning. How will you apply that theory for designing early childhood education activities?	12
	2. Write the importance of developing following skills in early intervention:	12
	1) Creativity	
	2) Symbolic play	
	3. What do you understand by Universal Designs of Learning (UDL)? How can schools become ready for inclusion?	12
	4. How will you manage links between early screening, early identification and early intervention? Discuss the parameters of effective early intervention programs.	12
	5. Write about global benchmarks of early intervention including JCIH reference. What is the status of early intervention in India?	12
	B) Answer in short (Any 4) (4x6 marks)	24
	6. Discuss the importance of critical period in early years.	06
	7. Discuss the need for child tracking in early identification.	06
	8. Explain the role of natural environments in inclusive ECE programs.	06
	9. Discuss about multidisciplinary involvement in managing early intervention.	06
	10. How are early intervention and inclusive education complementary to each other?	06
	11. How will the knowledge of early intervention empower you to become better teacher?	06

Q.P. Code :38338

[Time: 02:30 Hours]

[Marks: 60]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. दोनों खण्ड अनिवार्य हैं!

- अ) निम्नलिखित में से किन्हीं ३ प्रश्नों के विस्तृत उत्तर लिखो। (१२ अंक x ३) ३६
- प्रश्न १ विकास एवं अधिगम के किसी एक सिद्धांत की व्याख्या कीजिये! आरम्भिक बाल्यावस्था शिक्षा की क्रियाओं का प्रारूप बनाने हेतु आप उस को कैसे सिद्धांत लागू करेंगे? १२
- प्रश्न २ शीघ्र हस्तक्षेप में निम्नलिखित कौशलों के विकास के महत्त्व पर लेख लिखो। १२
- रचनात्मकता
- चिन्हात्मक खेल
- प्रश्न ३ सार्वभौमिक अधिगम प्रारूप (यू.डी.एल)से आप क्या समझते हैं? विद्यालय समावेशन हेतु कैसे तैयार हो सकते हैं? १२
- प्रश्न ४ आप शीघ्र जाँच, शीघ्र पहचान एवं शीघ्र हस्तक्षेप में सम्बन्ध कैसे प्रस्थापित करेंगे? एक प्रभावी शीघ्र हस्तक्षेप कार्यक्रम के मापदंडों पर चर्चा कीजिये। १२
- प्रश्न ५ जे.सी. आइ.एच. के संदर्भ में शीघ्र हस्तक्षेप के वैश्विक मापदंडों पर लेख लिखो! भारत में शीघ्र हस्तक्षेप का क्या स्तर है ?
- ब) निम्नलिखित में से किन्हीं ४ प्रश्नों के संक्षिप्त उत्तर लिखो। (४ x ६अंक) २४
- प्रश्न ६ आरम्भिक काल के जटिल समयावधि के महत्त्व पर चर्चा करो। ६
- प्रश्न ७ शीघ्र पहचान में बालक की ट्रेकिंग की आवश्यकता पर चर्चा कीजिये। ६
- प्रश्न ८ समावेशित इ.सी.इ. कार्यक्रम में प्राकृतिक वातावरण की भूमिका की व्याख्या कीजिये। ६
- प्रश्न ९ शीघ्र हस्तक्षेप के व्यवस्थापन में बहुविशेषज्ञों के सहभाग पर चर्चा करो। ६
- प्रश्न १० शीघ्र हस्तक्षेप एवं समावेशित शिक्षा किस प्रकार एक दुसरे के पूरक हैं ? ६
- प्रश्न ११ शीघ्र हस्तक्षेप का ज्ञान आपको एक उत्तम शिक्षक बनाने हेतु किस प्रकार सशक्त करता है? ६

सूचना: १) दोन्ही विभाग अनिवार्य आहेत.

- अ) सविस्तर उत्तर लिहा:- (कोणतेही दोन) (३x१२ गुण) ३६
- प्र.१ विकास आणि अध्ययनाची कोणतीही एक उपपत्ती स्पष्ट करा. सुरुवातीच्या बालपण शैक्षणिक उपक्रमांचा आराखडा बनविण्यासाठी तुम्ही या उपपत्तीचा वापर कसा कराल ? १२
- प्र.२ शीघ्र हस्तक्षेपणात खालील कौशल्यांचा विकास का महत्वाचा आहे हे लिहा. १२
१. सर्जनशीलता
 २. चिन्हात्मक खेळ
- प्र.३ युनिवर्सल डिझाइन ऑफ लर्निंग (यू. डि. ल) मधून तुम्हाला काय समजते? शाळा समावेशनासाठी कशा तयार होतील? १२
- प्र.४ शीघ्र स्क्रिनिंग, शीघ्र निदान आणि शीघ्र हस्तक्षेपणामधील संबंधांचे तुम्ही कशा प्रकारे व्यवस्थापन कराल? प्रभावशाली शीघ्र हस्तक्षेपणाच्या कार्यक्रमांच्या मापदंडांवर चर्चा करा. १२
- प्र.५ जे. सी. आय. एच च्या संदर्भासकट शीघ्र हस्तक्षेपणाच्या जागतिक मापदंडाविषयी लिहा. भारतात शीघ्र हस्तक्षेपणाचा काय दर्जा आहे? १२
- ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही ४) (४x६ गुण) २४
- प्र.६ सुरुवातीच्या वर्षातील शीघ्र हस्तक्षेपणाच्या काळातील महत्वावर चर्चा करा. ०६
- प्र.७ शीघ्र निदानामुळे मुलांच्या ट्रॅकिंगची गरज यावर चर्चा करा. ०६
- प्र.८ समावेशित इ. सी. इ कार्यक्रमांमध्ये नैसर्गिक वातावरणांची भूमिका स्पष्ट करा. ०६
- प्र.९ शीघ्र हस्तक्षेपणाचे व्यवस्थापन करण्यासाठी बहु शाखांमधील सहभागावर चर्चा करा. ०६
- प्र.१० शीघ्र हस्तक्षेपण आणि समावेशित शिक्षण एकमेकांना कसे पूरक आहेत? ०६
- प्र.११ शीघ्र हस्तक्षेपणाचे ज्ञान तुम्हाला उत्तम शिक्षक होण्याकरिता कसे सशक्त करेल? ०६